

दैनिक

लुम्बिनी

निजी क्षेत्रबाट निरन्तर प्रकाशित पहिलो राष्ट्रिय दैनिक

हामी बोलेर मात्र
होइन पुऱ्याएर छाड्छौ

तपाईंको अत्यन्तै जरूरी चिठी एवं पार्सलहरू
नेपाल लगायत भारत र विश्वका प्रमुख शहरहरूमा
पठाउनु परेमा हामीलाई सम्भन्तुहोस् ।

सुपर काइनेटिक
कुरियर्स सर्विस

ट्राफिक चोक हिमालयन
बैंकको साइड (सुर्य लाईफ इन्सोरेन्स भएकौ
मगल) फोन:- ०७५४२५७५

वर्ष ३६ | अंक २९६ | बुटवल | २०८१ कार्तिक १३, गते मंगलबार | नेपाल संवत् ११४४ | Tuesday Oct. 29, 2024 | पृष्ठ ४ | मूल्य रु. ६ मात्र | Lumbini

भाइटीकाको साइत ११ बजेर ३७ मिनेटमा

बुटवल । भाइटीकाको साइत बिहान ११ बजेर ३७ मिनेटमा रहेको नेपाल पञ्चाङ्ग निर्णायक समितिले जनाएको छ ।

यस वर्षको तिहारमा भाइटीका १८ कात्तिक आइतबार परेको छ । समितिका अनुसार त्यस दिन बिहान ११ बजेर ३७ मिनेट भाइटीकाका लागि उत्तम साइत छ ।

१४ गते काग तिहार, १५ गते कुकर तिहार परेको छ । त्यही दिन सोफ लक्ष्मीपूजा हुनेछ । १६ गते औंशी छ भने १७ गते शनिबार गाई गोरु तिहार परेको पाञ्चाङ्ग निर्णायक समितिले बताएको छ ।

‘दानको जग्गामा पार्टी कार्यालय नबनाउन अन्तरिम आदेश’

काठमाडौँ । सर्वोच्च अदालतले व्यवसायी मीनबहादुर गुरुङबाट दानमा लिएको जग्गामा पार्टी कार्यालय भवन निर्माण तत्काल अघि नबढाउन आदेश दिएको छ ।

न्यायाधीश सुमिलकुमार पोखरेलको इजलासले यो विवादमा रिट निवेदक ज्ञान बस्नेतसमेत र विपक्षी नेकपा एमाले, व्यवसायी मीनबहादुर गुरुङलाई छलफलमा बोलाएको छ ।

अन्तरिम आदेशका लागि हुने उक्त छलफलअघि पार्टी कार्यालय भवन निर्माण यथास्थितिमा राख्ने अल्पकालीन अन्तरिम आदेश जारी भएको हो । सर्वोच्च अदालतका प्रवक्ता अच्युत कुइकेलले आदेशको लिखित रूप प्राप्त भइनसकेको बताए ।

सर्वोच्च अदालतले जग्गा दाता मीनबहादुर गुरुङ र लिले एमालेलाई त्यसको कारण देखाउन माग गरेको छ ।

गत दसैँको फूलपातीको दिन कलंकीमा एमाले पार्टी कार्यालयको शिलान्यास भएको थियो, त्यहाँ उपस्थित व्यवसायी मीनबहादुर गुरुङले आफूले एमालेलाई जग्गा दान दिएको र एक वर्षभित्र भवन पनि बनाइदिने घोषणा गरेका थिए । यो घटना सार्वजनिक भएपछि एमालेको चर्को आलोचना भइरहेको छ । अधिवक्ता ज्ञानबहादुर बस्नेत समेत ३ जनाले निर्णय खारेजीको माग राख्दै सर्वोच्च अदालतमा रिट निवेदन दर्ता गरेका थिए ।

ट्रांसपरेन्सी इन्टरनेसनल नेपालले प्रेस विज्ञप्ति निकालेर विवादाम्यद व्यापारीबाट भण्डै एक अर्ब मूल्यको जग्गा र भवन दान लिनुले भ्रष्टाचारलाई पक्षपोषण गर्ने बताएको छ ।

जग्गा दान दिने भाटभटेनी सुपर मार्केटका मालिक गुरुङ नक्कली भ्याट बिल प्रकरणमा दोषी प्रमाणित भई जरिवाना तिरका थिए भने ललिला निवास जग्गा प्रकरणमा समेत अभियुक्त हुन् । उनीमाथिको मुद्दा अदालतमा विचाराधीन छ । उनी २ करोड धरोटीमा छुटका व्यक्त हुन् ।

विन्दा र उषाको स्पष्टीकरण :

कारबाही आवश्यक छैन

काठमाडौँ । नेकपा एमालेका स्थायी कमिटी सदस्य विन्दा पाण्डे र केन्द्रीय सदस्य उषाकीरण तिमसेनाले पार्टीलाई स्पष्टीकरण पत्र बुझाएका छन् ।

महासचिव शंकर पोखरेलले एक साताको समय दिएर पाण्डे र तिमसेनालाई स्पष्टीकरणपत्र पठाएका थिए । व्यापारी मीनबहादुर गुरुङबाट जग्गा सहित केन्द्रीय कार्यालय भवन दानमा लिने निर्णयको विरोधमा पाण्डे र तिमसेनाले सार्वजनिक टिप्पणी गरेका थिए ।

अध्यक्ष एवं प्रधानमन्त्री केपी शर्मा ओलीले शिलान्यास गरिसकेको भवनबारे सार्वजनिक टिप्पणी गरेको भन्दै सचिवालय बैठक राखेर उनीहरूसँग स्पष्टीकरण सोच्ने निर्णय गरिएको थियो ।

तर स्थायी कमिटी सदस्य पाण्डे र केन्द्रीय सदस्य तिमसेनाले आफूहरूमाथि कारबाही गरिनुपर्ने आवश्यकता नरहेको जवाफ पठाएका छन् । ‘दान दिने व्यापारीबारे सचिवालय बैठकमा जानकारी नदिइएको भनेर पार्टीकै पदाधिकारीहरूले मिडियमा बोलेको विषयमाथि मैले टिप्पणी गरेको हुँ,’ स्पष्टीकरणपत्रको जवाफबारे पाण्डेले भनिन्-‘मैले बोलेको कुरा मेरो व्यक्तिगत हो, त्यसैले कारबाही गर्न आवश्यक छैन भनेर जवाफ पठाएको छु ।’

तर व्यापारीबाट दानमा कार्यालय लिन नहुने अडानमा कायमै रहेको उनले बताइन् । ‘सामाजिक सञ्जालमा जे लेखेको हुँ, त्यसैलाई व्याख्या गरेको छु ।’-पाण्डेले भनिन् ।

केन्द्रीय सदस्य तिमसेनाले पनि आफ्नो अभिव्यक्तिले पार्टीलाई अहित नगरेको बताइन् । ‘मैले जे बोलेको हुँ, त्यो कुराले पार्टीको मर्यादा घट्दैन, बढ्छ,’ तिमसेनाले भनिन्-‘एमालेको ओज बढाउने कुरा गदा मलाई कारबाही गर्नु आवश्यक छैन ।’

आफ्नो अभिव्यक्तिले पार्टीलाई पारदर्शी र जवाफदेही बनाउन सहयोग पुग्ने तर्क जवाफमा दिएको उनले बताइन् । ‘एमाले पारदर्शी भएन भने यो देश पारदर्शी हुँदैन । त्यसैले जवाफदेही र पारदर्शी बनाउनुपर्छ भनेको हुँ ।’- जवाफबारे उनले भनिन् ।

लुम्बिनी संवाददाता

बुटवल

नेपाली कांग्रेस लुम्बिनीका प्रदेश सभापति अमरसिंह पुनले प्रदेश सरकार र पार्टीहरूका प्रदेश समितिलाई पूर्ण अधिकार नदिने हो सबै प्रदेश संरचना खारेज गर्नुपर्ने बताएका छन् ।

केन्द्र सरकारले प्रदेश सरकारलाई तथा पार्टीका केन्द्रीय कमिटी र शीर्ष नेताहरूले प्रदेश समितिलाई अधिकार नदिएको गुनासो गर्दै सभापति पुनले यस्तै अवस्थामा प्रदेश संरचनाले काम गर्न नसक्ने भएकाले खारेज गरे हुने बताए ।

नेपाली कांग्रेस लुम्बिनी प्रदेश समितिले सोमबार बुटवलमा गरेको पत्रकार सम्मेलनमा सभापति पुनले संविधानले तोकेका अधिकार प्रदेश सरकारलाई दिन केन्द्र सरकारले कन्जुस्याई गरेको र प्रदेशको मुख्यमन्त्री र मन्त्री छनोटमा केन्द्रीय समितिले प्रदेश समितिसँग छलफल समन्वय केही नगरी पूरै बाइपास गर्दा प्रदेश संरचनाको औचित्यमाथि प्रश्न उठेको सभापति पुनले बताए ।

‘एकातिर केन्द्र सरकारले प्रदेश सरकारलाई दिनुपर्ने अधिकार दिन आताकानी गरिरहेकोछ, अर्कोतिर प्रदेशको मुख्यमन्त्री र मन्त्री नियुक्तिमा पनि पार्टीका केन्द्रीय नेताहरूबाटै निर्णय हुन्छ भने प्रदेश सरकार र प्रदेश समितिहरूको के काम, के औचित्य भयो ?’-प्रश्न गर्दै सभापति पुनले भने-‘काग्रेसमा मात्र हैन अरु पार्टीहरूमा पनि प्रदेश समितिलाई निर्णयको अधिकार दिनपार्टीहरूतयार छैनन्, यस्तै अवस्था रहे म सभापति पदबाट राजीनामा दिएर प्रदेशलाई अधिकार दिलाउन सडकमा आउँछु ।’

केन्द्र सरकार र दलहरूको केन्द्रीकृत मानसिकताका कारण प्रदेश संरचनाप्रति जनस्तरमा वितृष्णा र निराशा बढेको सभापति पुनले बताए । ‘लुम्बिनीका पालिकाहरूमा चलिरेहेको पालिका संवाद कार्यक्रममा कार्यकर्ता र जनस्तरबाट प्रदेश संरचनाको काम छैन,’ उनले भने-‘खारेज गर्नुपर्छ भन्ने बलियो आवाज उठेको छ, तर मैले प्रदेश सरकार र प्रदेश समितिलाई निर्णयको अधिकार दिने हो भने बल्ल प्रदेशका काम देखिन्छ र प्रदेशवासीले अपनत्व लिन थाल्छन् भनेर सम्झाएको छु ।’ मन्त्री छनोटमा प्रदेश समितिलाई बाईपास गर्दा मन्त्रीहरूले आफूलाई केन्द्रका नेताले बनाएका हुन्, प्रदेश समितिलाई किन महत्त्व दिने भन्ने मानसिकता विकास हुन गई समन्वयमा कमी भएको पुनले औल्याए ।

सभापति पुनले प्रदेश सांसद उम्मेदवारको टिकट वितरणको अधिकार प्रदेश कमिटीलाई, पालिका प्रमुख/उप-प्रमुख उम्मेदवार छनोटको अधिकार जिल्ला समितिलाई र वडाका जनप्रतिनिधि उम्मेदवार छनोटको अधिकार पालिका समितिलाई दिए मात्रै संघीयता कार्यान्वयन हुने बताए ।

प्रदेश सरकार र प्रदेश कमिटीलाई अधिकार दिनुपर्ने विषयमा

आफूले केन्द्रीय समितिलाई लिखित पत्र बुझाइसकेको, तर जवाफ नआएको पुनले बताए ।

सहकारी ठगीमा कांग्रेसकै नेतामाथि पनि अनुसन्धान हुनुपर्छ

प्रदेश सभापति पुनले सहकारी ठगी प्रकरणमा प्रतिपक्षमा रहेका नेतामाथि मात्र नभई प्रश्न उठेका कांग्रेस र सत्ता पक्षका नेताहरू सबैमाथि अनुसन्धान हुनुपर्ने बताए ।

मुलुकको आर्थिक अवस्था तहसनहस भएको औल्याउँदै सभापति पुनले सरकारको ध्यान अर्थतन्त्र सुधार गर्न र नागरिकका जनजीविकाका सवालमा केन्द्रित हुनुपर्ने सुझाव दिए ।

सरकारमा रहेका मन्त्रीहरूले आफ्नो निर्वाचन क्षेत्रमा मात्रै योजना

र वजेट खन्याउने परिपाटीले विकासमा असन्तुलन देखिएको भन्दै सभापति पुनले ७५३ वटै पालिकाको गुर्योजना बनाई आवश्यकताका आधारमा मात्रै योजना छनोट गरिनुपर्ने बताए ।

‘सरकार र मन्त्रीपिच्छे योजनामाथि योजना थपिँदा समयमा पूरा नहुने, बजेटको दुरुपयोग हुने र सन्तुलित विकास नहुने अवस्था अन्त्य गरी समानुपातिक विकासको मोडलमा जानुपर्छ ।’-सभापति पुनले भने ।

संसदलाई छलेर दल विभाजन सहज हुने गरी अध्यादेश ल्याउन खोजिनु राम्रो नभएको सभापति पुनले बताए ।

» बाँकी ३ पेजमा

बुटवल-नारायणगढ सडकमा अत्याधुनिक सिसीटिभी क्यामेरा

नवलपुर । नारायणगढ-बुटवल सडक खण्डमा अत्याधुनिक सिसी क्यामेरा जडान गरिने भएको छ । सिसी क्यामेरा नहुँदा दुर्घटनाका कारण पत्ता लगाउन र दुर्घटनापछि फरार हुनेहरूको खोजी गरी अनुसन्धान गर्न सजिलो हुने भएकाले जिल्ला प्रहरी कार्यालयले अत्याधुनिक क्यामेरा जडान गर्ने तयारी गरेको हो ।

जिल्ला प्रहरी कार्यालयका प्रहरी नायव उपरीक्षक जेसी शाहले चालक र गाडीको गतिसमेत डिटेक्ट गर्ने एनपीआर क्यामेरा जडान गर्ने तयारी गरिएको जानकारी दिए । उनका अनुसार एउटा क्यामेराको मूल्य एक लाख २५ हजार रुपैयाँ पर्छ ।

उक्त रकम जिल्लाका पालिकाबाट प्राप्त हुने र कुन पालिकाले कति रुपैयाँ दिने भन्ने विषयमा प्रमुख जिल्ला अधिकारीसहितको छलफलबाट तय हुने उनले जानकारी दिए ।

बाटो विस्तारका क्रममा रहेकाले अहिले नारायणघाट-बुटवल सडक खण्डमा राखिएका क्यामेराहरू हराएका र केही बिग्रेको देखिएपछि शहर बजारमा सडक बनेको ठाउँमा क्यामेरा जडान गरिने प्रहरीले जनाएको छ ।

यसअघि बाटो विस्तारको काम पूर्णरूपमा सकिएपछि मात्र क्यामेरा जडान गर्ने भनिए पनि बाटो विस्तारको काम सम्पन्न हुन समय लाग्ने देखिएपछि शहर बजारमा सडक बनेको ठाउँमा क्यामेरा जडान गरिने भएको हो ।

हाल सडक विस्तार भएका ठाउँमा अत्यधिक गतिमा सवारी साधन चलाउने गरिएकाले त्यसले दुर्घटना निम्त्याउन सक्ने भन्दै प्रहरीले गति सीमित गर्न पनि चालकलाई आग्रह गरेको छ ।

प्रहरी नायव उपरीक्षक शाहले व्याक्तिगत प्रयोजनका लागि विभिन्न पसलमा राखेका क्यामेरामध्ये एउटा क्यामेरा सडककर्त फर्काएर राखी प्रहरीलाई सहयोग गर्न आग्रह गरे ।

OMODA | JAECCO

WHERE INNOVATION
MEETS THE ROAD

DRIVE E-FUTURE

E5 DLX
430km (WLTP)
Rs. 55.99lakh

E5 LUX
430km (WLTP)
Rs. 61.99lakh

J6
400km (WLTP)
Rs. 69.99lakh

• Kalikanagar, Butwal 10

9857089606, 071- 536606, 536607

• Anchalour, Bhairahawa 9

9857089607, 071- 590955, 590555

Siddhi Vinayak Motors Pvt. Ltd.
PAN no. 621164563

सम्पादकीय

अवैध आयात रोक

खुला सीमाबाट हुने अवैध आयात रोक्न ध्यान नदिएँदा नेपाली कुखुरापालक किसान मारमा परेका छन् । बेलाबखत कुखुराको अवैध आयात रोक्न पहल गर्ने प्रहरीले अहिले बेवास्ता गर्न थालेको छ । प्रहरीले बेवास्ता गर्दा यहाँ भइरहेको व्यवसायिक कुखुरापालन जोखिममा परेको छ ।

कुखुरापालक किसान संघ रूपन्देहीका अनुसार, भारतसँग सीमा जोडिएका नवलपरासी, रूपन्देही र कपिलवस्तुका दक्षिणी क्षेत्रका विभिन्न नाकाबाट रूपन्देहीमा मात्रै दैनिक करिब ३० क्विन्टल कुखुरा भारतबाट अवैध रुपमा भित्रिएको छ । भारतमा चल्ला, दाना र औषधीको मूल्य नेपालमा भन्दा धेरै सस्तो हुने भएकाले भारतीय कुखुराको मूल्य स्वतः सस्तो छ । सस्तो कुखुरा भारतबाट निर्वाध आउन दिनु भनेको नेपाली किसानलाई पलायन हुन बाध्य पार्नु हो । स्वदेशमै कृषि उद्यम गरेर बसेका किसान पलायन हुँदा उनीहरू जाने भनेको खाडी मुलुकमा हो । वैदेशिक रोजगारीले मुलुकमा युवा बस्ने नसक्ने अवस्था आएको र यो अवस्थालाई कसरी फेर्न सकिन्छ भनेर बहस र छलफल चलिरहेका बेला भारतीय अवैध आयात हुनु गलत हो ।

कुखुराको मासु र अण्डा निर्वाध आयात हुँदा त्यसले बर्डफ्ल्यूको जोखिम हुनसक्छ । विगतमा बर्डफ्ल्यूको महामारीका बेला आयात नियन्त्रण गरिएको थियो । बर्डफ्ल्यू विरुद्धको अभियानका बेला भारतीय सेतो अण्डा नियन्त्रण गरिएको थियो । भारतीय अण्डा आयात बन्द गरी नेपाल अण्डामा आत्मनिर्भर भएको थियो । कुखुरापालनमा पनि सानादेखि ठूला व्यवसायी संलग्न भइरहेका बेला कोभिड महामारीले साना व्यवसायी विस्थापित भइसकेका छन् । मारमा परेका ठूला व्यवसायी पनि विस्तारै तँग्रिन थालेका बेला अवैध आयात रोक्नुपर्छ ।

अवैध आयातले कुखुरा व्यवसाय धराशायी हुन्छ नै, त्यसले समाजमा अपराधजन्य क्रियाकलाप पनि मौलाउँछ । नागरिकले सरकार भएको अनुभूति गर्ने हो भने नागरिक सरोकारका सवालमा सरकार संवेदनशिल हुन आवश्यक छ । विगतमा अवैध कुखुरा नियन्त्रण गर्न चनाखो बनेको प्रहरी अब त्यस्तै चनाखो बन्न सभव छैन ?

अण्डा र कुखुराको मासुमा आत्मनिर्भर भएको घोषणा गर्ने तर अवैध आयातले व्यवसायी विस्थापित हुँदै जाँदा मुलुकले व्यहोर्ने नोक्सानी बाहेक केही होइन । आयात प्रतिस्थापन गर्ने गरी फस्टाएको व्यवसाय धराशायी हुँदा लगानी जोखिममा पर्छ, सयौंको रोजगारी गुम्छ । अन्ततः आयात बढ्दा व्यापार घाटा हुन्छ । अवैध आयातले मौलाउने अपराधले समाजलाई चौतर्फी असर गर्छ । तसर्थ सरकारले कुखुरा सहित सबैखाले अवैध आयात रोक्न तत्काल मातहतको निकायलाई परिचालन गर्नुपर्छ ।

२७.४१ अंकले
बढ्यो सेयर बजार

काठमाडौं । सोमबार सेयर बजारमा दोहोरो अंकको वृद्धि देखिएको छ । तीन दिन लगातार घटेको बजार चौथो दिनमा २७.४१ अंकले बढेको हो । परिसूचक २६४५.३६ बिन्दुमा उकलिएको छ ।

३०७ कम्पनीको १ करोड ४ लाख १८ हजार कित्ता शेयर खरिदबिक्री भएको छ । जसले गर्दा कुल ५ अर्ब ३४ करोड ४८ लाख रुपैयाँको कारोबार भएको नेप्सले जनाएको छ ।

जानकी फाइनान्स र डोल्टी पावर कम्पनीको मूल्यमा सकारात्मक सर्किट लागेको छ । त्यस्तै रिभर फ्लस पावर र मेन्डिअम हाइड्रोपावरको मूल्य ९ प्रतिशतभन्दा बढीले उकालो लाग्यो ।

सोमबार कारोबार रकमका हिसाबले नेपाल फाइनान्स लिमिटेड शीर्ष स्थानमा रह्यो । यसको ३३ करोड ७९ लाख रुपैयाँको कारोबार भएको छ । कुल २१३ कम्पनीको मूल्य बढेको छ । २८ कम्पनीको घट्दा २ कम्पनीको मूल्य स्थिर रह्यो ।

उद्भव अधिकारी

दशकौं लगाएर गाउँमा विकास पुग्यो, तर
मान्छेलै गाउँ छाडे। देश सञ्चालकका लागि
यो ठूलो जिताको विषय हुनुपर्ने हो। ग्रामीण
अर्थतन्त्रलाई चलायमान नगर्दा एकपटक शहर
पसेको मान्छेलाई पुनः गाउँमा फर्काउन कठिन हुन्छ।
त्यसका लागि एउटै विकल्प भनेको कृषिमा लगानी
वृद्धि नै हो। आगामी दशक तीनवटै तहलै कृषि
उत्पादनको प्रशोधन, भण्डारण, बजारीकरण र
औद्योगिकीकरण प्रवर्द्धन गर्ने एकीकृत नीति लिनुपर्छ।
जसबाट देशले ब्यहोरेरहेका धेरै नकारात्मक सूचक
सकारात्मक बन्न थाल्छन्। लगानी दशक घोषणा
गरेको कृषि मन्त्रालयले मानै होइन, यो नेपाल
सरकारको घोषणा हो। त्यसैले अन्तर मन्त्रालय,
अन्तरतहगत सरकार र अन्तरनिकाय सबैले यस
घोषणालाई सार्थक बनाउन लागुपर्छ। दुई ठूला
अर्थतन्त्र भएका छिमेकीबिच हुनुको नाताले निर्यातका
लागि तुलनात्मक साधन हो बालिबाहेक अन्य बानी
वस्तुको उत्पादनका साथनदेखि उपयोग्य वस्तुसम्म
आत्मनिर्भरताको रणनीति लिन जरुरी छ।

गास, बास र कपासको अनुपातमा अन्य भौतिक
विषयको पत्रो विषय हो । केही समय बास र कपास नभएको
पिकन बाँँचिएला, तर गासराईले जीवन अस्मभव छ । यतिबेला
अस्थिर बजार, प्राकृतिक क्रोकोप र गंगोती जनावरले लखेटेदे
गेरको उत्पादक शक्ति पुस्तौंदेखि गई आएको आमनो
पेसा छोडेर विकल्पको खोजीमा निस्कने क्रम जारी छ ।
आत्मनिर्भर विकासकहनु नै सामान्य जीविकोपार्जनका लागि
आमनो थातबगेको छोडेर देशविदेश भौतिकपुर्नो बर्तमान
अवस्थाले हाम्रा नीति निर्माताको ओकात छर्लंग पारिहरेको
छ । गुवालाई रिम्युन्युनर र रिम्युन्युनरलाई भन्सारसँग जोडेको
उत्पादकलाई उपभोक्तामा स्थानांतरण गराउने नीतिले देशको
भविष्य अनयोत्तरत र नमुख भइरहेको छ । राजस्वको लोभमा
खेतीयोग्य जमीनको खाडीकरण र ढुंगा, बालुवाको अधिक
देखेताले कृषियोग्य जमिनमा पुऱ्याएको क्षति अपूरणीय छ ।
यसरी उडाइएको राजस्वले कृषणको निस्का, सामाजिक
सुरक्षा र साधारण खर्चसमेत नधाने अवस्थामा अनावश्यक
तथा अत्युत्पादक संरचना ष्टाउन तथा उत्पादन र रोजगारमा
लागी बढाउन दल र सरकार तयार नदेखिनु दुःखको विषय
हो ।

खेवारीसाठी प्रत्येक वर्ष १० देखू २० प्रतिशतसम्म
विषादीको प्रयोग बढिहरेको छ । प्लांट क्वारेन्टाइन तथा
विषादी व्यवस्थापन केन्द्रका अनुसार एण्को आर्थिक वर्षमा
१९८४ मेय्टक टन विषादी अनुसार् भएको थियो । चालू
आर्थिक वर्षको बजेट सक्तव्यामा रासायनिक विषादीको खर्च
उपयोगविद् निरुत्साहित गर्ने र जैविक विषादीलाई प्रवर्द्धननगर्ने
गर्ने उल्लेख थियो, तर त्यसका निमित्त बजेट र कार्यक्रममा
भने कतै पाइँदैन । आखिर यसरी काहिलेसम्म ढाँड्ने ?
योजनामा कृषि कान्ट्रि गर्ने, रोगाणु सिर्जना गर्ने, उत्पादन
बृद्धि गर्ने, आहार प्रतिस्थापन गर्नेजस्ता विषय लेखेको
पाइन्छ, तर 'कुलाले चिउरा भिर्जिने' भनेर थाहा हुनुहुँदै
पटक-पटक देशलाई धोका दिने काम भइरहेको छ । कुलाले
गार्हस्थ्य उत्पादनमा हाल उत्पादनलुलको योगाको हिससा
०.२ प्रतिशत छ । १९औँ आर्थिक वर्षको योजनाले आगामी
०.८ सम्म उत्पादनलुलको योगाको हिससा शुध्द शायमल
दुई प्रतिशत मात्र बढाउने लक्ष्य राखेको छ । यस्तो कपटलेले
उत्पादन र रोगाणु बृद्धिको नाम नारामै मात्र सिमी रहने
अवस्था छ । आर्थिक वर्ष ०८१-८२ को कुल १८ वर्षको
अर्बको बजेटमा २.०७ प्रतिशत आधार ५० र २९ करोड

कागजमै सीमित नहोस् कृषिमा लगानी दशक

मात्रै कृषि शीक्यमा विनियोजन भएको छ। यसैगरी कुल कृषि बजेटको ५२ प्रतिशत अर्थात् २७ अर्ब ९५ करोड बजेट रासायनिक मलमा मात्र विनियोजन गरिएको छ। तर, सरकारका थुप्रै नतिजा रणनीतिमा उल्लेख गरिएको प्रांगिक कृषिको प्रवर्द्धनअन्तर्गत जैविक मल उत्पादनमा एक सयौँ पौन विनियोजन गर्न उचित ठानिएको छैन। यद्यपि, योजना र रणनीतिमा हाल माटोमा भएको प्रयोगिक पदार्थ एक दशमलव ९६ बाट बढाएर दशमलव ९८ देखि ४ प्रतिशततकामा पुर्‍याउने लक्ष्य भेटिन्छ। लक्ष्य पत्रिब छ भने रासायनिक मलमा झन्डै ५३ प्रतिशत बजेट विनियोजन गर्न नहिँच्चाउने सरकार अनुलग्न सन्तुलन, आयात प्रतिस्थापन र आत्मनिर्भरतामा अत्युत्पत्ति थोदान दिससक्ने गोटे/जैविक मलमा लगानी गर्न किन कन्जस्युडै गर्दै छ ?

भखरी अवधी समाप्त भएको १५औँ आवधिक योजना ०७६-७७/०८०-८१ ले कुषि क्षेत्रमा न्यूनतम बजेट ८.७७ प्रतिशत विनियोजन गर्नुपर्ने दिशानर्देश जारी गरेको थियो। तर, सो अवधिमा औसतमा ५.७ प्रतिशत बजेट जम्मा भएको समाप्त भएन। गत वर्षको तुलनामा आर्थिक वर्ष ०८१-८२ को कुल बजेटमा ६.२ प्रतिशत वृद्धि भएको छ। तर, १३औँ आवधिक योजना कार्यान्वयन र कुषि लगानी दशकको पहिलो वर्षभैँत आर्थिक वर्षमा भन्दा एक औँस ९.९ करोड बजेट घटाखाएर आगामी दिन कता जान्दै छैन, प्रष्ट देखिइसकेको छ।

एकातिर साधारण खर्च अत्यधिक बढेको छ भने अर्कातिर विकास खर्च खुम्चिंदो छ। आर्थिक सर्वेक्षण २०८०-८१ अनुसार संघीयता कार्यान्वयनको सात वर्षयाता सरकारले पुगेको विकास खर्च २८.१ प्रतिशत नाघ्न सकेको छैन। गएको साउन र भदौमा दुई खर्च ६३ अर्ब १४ करोड रमियायनसँग भित्रिएकामा सोही अवधिमा दुई खर्च ६२ अर्ब ५५ करोडको सामग्री देशले आयात गरेको तथ्यांक छ। तर, निर्यात भने २५ अर्ब अर्ब करोडबाट बढ्न सकेको छैन। गुवा बेगेर नुतेले किन्नुपर्ने कठडाका पाँच उत्पादनतर्फ राज्यसत्ताको ध्यान नजानु विडम्बना हो।

असोज समानासमान दुई खर्ब ४८ अर्ब २६ करोड राज्यस सलंकन भएकाभा सोही अर्धमासकाषाबाट तीती खर्ब २१ अर्ब २० करोड खर्ब बडसकेको छ, जसकोषावाला चालू खर्च मात्रै दुई खर्ब २९ अर्ब ८५ करोड भएको छ । सरकारले लालकोषा लाल पूरा गर्न मासिक एक खर्ब ४८ अर्ब राज्यस उठाउनुपर्छ । तर, सो लक्ष्य तीती महिनामा एक खर्ब ६ अर्बले पछि परिसकेको अन्त्यशा । चालू आर्थिक वर्षको बजेट कार्यान्वयनमा पाँच खर्ब ४८ अर्ब ऋण धनोषा योजनामा रहेको सरकारले ऋण तीती खर्ब ६७ अर्ब र ब्याज तीती ९१ अर्ब गरी चार खर्ब ५८ अर्ब रकम बजेटमा व्यवस्था गरेको छ । सरकारा लागि भदौ महानासमान खर्ब ७ चार अर्ब ऋण उठाइसकेको छ । ५७ खर्ब चार अर्ब कुल गार्हस्थ्य उत्पादन भएको मुलुकोको हालसमान २५ खर्ब ४८ अर्ब ६ करोड अर्थात् ४३.४४ प्रतिशत ऋण पुगिसकेको छ । देशका धेरै सुचक सरकारात्मक हैन । यसलाई सरकारात्मक बनाउने भनेको आन्तरिक उत्पादनले हो । तर, सरकारका योजनामा निर्बिकल्प दिगो कृषि उत्पादनका दीर्घकालीन कार्यक्रम समावेश हुने स्वदेनन्त, आर्थिक किन ? केले गरेको छ ? कृषिमा लगानी हुनै सकेको ? अनि देशलाई ऋणको पासोबाट जोगाउने ? स्म २०२६ मा अतिक्रम विकसितबाट विकासशील देशमा स्तरोन्नति हुन गइरहेको आयात प्रभान देशले खाद्य सुरक्षासमेत प्रार्थमिक क्षेत्रमा लगानी वृद्धि गर्न किन पतन्त गर्न जरुरी छैन ।

पर्याप्त बजेट र जनशक्ति अभावमा अनुसन्धान शिक्षा र प्रसारजस्ता निकाय, साना सिँचाइदेखि राष्ट्रिय गौरवका आयोजना, कृषि विकासका नाममा खडा गरिएका सरकारी

परियोजना लथालिंग छन् । सरकारकै संलग्नतामा कृषियोग्य जमिनको घरेरीकरण र उत्पादक जनशक्तिको कृषि पेसाबाट बहिर्गमनको शृंखला जारी छ । जलवायु परिवर्तनका असरले एकपछि अर्को विपत्ति लगेर थलेको छ । हाम्रो खाना र खेती प्रणालीले कुनै बेलाका हामी 'वीर गोर्खाली' रोगी गोर्खाली'मा रूपान्तरण भइरहेका छौं ।

विषादी न्यूनीकरण, प्राणारिक कृषिको प्रवर्द्धन, रथाने विरु संरक्षण र प्रबर्द्धन, कृषि जैविक विविधता संरक्षण, निर्यात प्रवर्द्धन, किसान सूचीकरण, कृषि बजार व्यवस्थापन, खाद्य पोषण र वन्यजन्तु नियन्त्रणजस्ता शीर्षकाका स्थानीय सरकारले स्थानीय सरकारको मुखे ताकेको देखिन्छ। एक अध्ययनअनुसार गएको आर्थिक वर्षमा स्थानीय सरकारले कृषिमा विनियोजन गरेको रकम दुई प्रतिशत पनि पुगेको छैन। जबकि, स्थानीय स्वायत्त शासन ऐन ०८५ अनुसार कृषिक्षेतामा १५ प्रतिशत बजेट अनिवार्य विनियोजन गर्नुपर्ने प्रावधान छ, जुन आज एकादेशको कथा सावित भएको छ। एकादेशको स्थानीय सरकारको प्राथमिकतामा कृषि पर्न सकेको छैन। पालिकाले विनियोजन गरेको न्यून बजेटले एग्रोइन्ड्रिया आयातित सामग्री खरिद गरेर आफूहरूका सीमित मान्डेलाई वितरण गरेरहेका कृषि शाखाका भ्रमा नेपालको कृषि चलिारहेको वर्तमान सन्दर्भ छ।

दशकौं लगाए गाउँमा विकास पुग्यो, तर माछैले गाउँ छोडे । देश सञ्चालनका लागि यो ठूलो चिन्ताको विषय हुनुपर्ने हो । ग्रामीण अर्थतन्त्रलाई चलायमान नगराई एकपटक घरमै पसेको माछैलाई पुनः गाउँमा फर्काउन केउन हुन्छ । त्यसका लागि एउटै विकल्प भनेको कृषिमा लगानी बृद्धि नै हो । अगामी दशक तीनवटै तहले कृषि उत्पादनको प्रशोधन, भण्डारण, बजारकिरण र औद्योगिकीकरण प्रवर्द्धन गर्ने एकोटि नतिा तिरनुपर्ने । जसबाट देशले व्यहोरिरहेका धेरै नकारात्मक सूचक सकारात्मक बन्न थाल्नेछन् । लगानी दशक घोषणा गरेका कृषि मन्त्रालयले मात्रै होइन, यो नेपाल सरकारको घोषणा हो । त्यसैले अन्तर मन्त्रालय, अन्तरतहगत संस्था र अन्तरनिर्वाह सबैले यस घोषणालाई सार्थक बनाउन लाग्नुपर्ने । दुई ठूला अर्थतन्त्र भएका छिमेकीबिच हुनेको नाताले निर्माणा लागू हुलनात्मक लाभ हो बाँलबाहुके अन्य बाली बस्तुको उत्पादनका साम्नेदेखि उपभोग्य वस्तुसम्म आत्मनिर्भरताको रणनीति लिन जरुरी छ ।

भन्नेले भन्दै गर्छन्, जसोतसो आफ्नो कार्यकाल सक्ने हो भने मानसिकता त्याग्दै देश र जनताको भविष्य निर्धारण गर्ने-गराउने स्थानमा पुगेको संकेतबोर्ड र इलेक्ट्रेड दुवैले मानवीय विवेक नजुमाई काम गर्नुपर्ने टड्कारो आवश्यकता छ। यसका लागि संशोधन हुँदै गरेको कृषि नीति, कृषि विकास रणनीति बन्दै गएको कृषि ऐन, कार्यान्वयनमा जाँदै गरेको खाद्य सम्प्रभुता ऐन, कार्यान्वयनमा गएर पनि अलमलितको भुसुर्याग ऐललाई विगत उत्पादनमैत्री बनाउनु जरुरी छ। विशेषतः संविधानका धारा क्रमशः ३६, ३१, ३५ र ३३ ले दिएको खाद्य, शिक्षा, स्वास्थ्य र रोजगारीका अधिकारलाई सम्वोधन गर्न सक्ने महत्त्वपूर्ण क्षेत्र कृषि नै हो। अर्थलाई फस्के किनारमा राखेर समुनत नेपालको परिकल्पना गर्न सकिँदैन। वर्तमान परिवेशमा अपेक्षाकृत राज्यत्व रकम संकलन हुने सम्भावना कम भएले जनभावना र विभिन्न आयोगका प्रतिवेदनले दिएको सुझाव कार्यान्वयन गर्दै अनासक्त संरचना तत्काल हट्टाएर साधारण खर्च घटाई राज्यलाई आर्थिक दुर्घटनाबाट जोगाउन दुर्गतिहाइको स्रोतलाई खुट्टा कँप्नुपर्ने हुँदैन। यसरी व्यवस्थापन गरिएको सोतलाई वर्ष दिनको योगदान गरेकै अनुपातमा तीनवटै हल्ले आगामी ती वर्ष क्षेत्रको विकासमा केन्द्रित रही बजेट विनियोजन गर्ने चौडा छातीको खाँचो छ। (नयाँ पत्रिकाबाट)

जाडोमा बदाम खानुका फाइदै फाइदा

जाडो मौसममा खानपिनका लागि धेरै चीजहरु उपलब्ध हुन्छन् । स्वास्थ्यका लागि निकै फाइदाजनक मानिने भए पनि यी मध्ये केही चीजहरु हेर्दा निकै सामान्य लाग्छन् ।

बदाम एटा यस्तो खाद्य वस्तु हो जसलाई जाडो मौसममा खानाले स्वास्थ्यका लागि विशेष लाभदायक हुन्छ। तौल घटाउन, राम्रो पाचन स्वास्थ्य र भिटामिन डीका लागि बदामको सेवन स्वास्थ्यका लागि धेरै हिसाबले फाइदाजनक मानिन्छ। डाइटिसियनका अनुसार बदामको सेवनबाट प्रोटीन, भिटामिन, मिनरल र हेल्दी फ्याट प्राप्त गर्न सकिन्छ।

यसमा फाइबर पनि राम्रो मात्रामा पाइन्छ, त्यसैले यसको सेवन गर्नु पेटका लागि पनि फाइदाजनक हुन्छ । यसले भोकलाई नियन्त्रण गर्छ र लामो समयको लागि तपाईंलाई पूर्ण महसुस गराउन सक्छ ।

बदाममा फाइबरको मात्रा उच्च हुन्छ । जसले पाचन प्रणालीलाई राम्रो बनाउन मद्दत गर्छ । कब्जियत रोक्न र पेटको माइक्रोबायोम सुधार गर्न बदामको सेवन विशेष गरी लाभदायक हुन सक्छ । यसबाहेक बदाम शरीरकोभिन्नको

गर्मी कम गर्न पनि सहयोगी हुन्छ, जसले दीर्घकालीन रोगको जोखिमलाई कम गर्न सक्छ।

मुटुरोगको जोखिम कम गर्न पनि बढाउनुको सेवामा
लाभदायक हुने स्वास्थ्य विज्ञहरु बताउँछन् । बढाउनुमा स्वस्थ
प्याट, म्याग्नेसियम, एन्टिअक्सिडेन्ट, तामा र अन्य आवश्यक
पोषक तत्व पाइन्छ जसले नसालाई स्वस्थ राख्न मद्दत गर्छ ।
यसलाई मुटुमा पनि तनाव कम हुन्छ । त्यसैले मुटुरोगको
जोखिम कम गर्न बढाउनु फाउडाजनक हुन्छ ।

मधुमेहका बिरामीले कम ग्लाईसेमिक इन्डेक्स भएका खानेकुरा खानु राम्रो हुन्छ । ग्लाईसेमिक इन्डेक्स भनेको रक्तशर्करामा खानाहरू विच्छेदन हुने दर हो । बदामामा कम ग्लाईसेमिक इन्डेक्स हुन्छ । त्यसैले यसले रातमा चिनीको मात्रा कम गर्न मद्दत गर्छ, बढाउन दिँदैन । स्वास्थ्य विज्ञहरूका अनुसार १५५ भन्दा कम ग्लाईसेमिक इन्डेक्स भएको खानेकुरा मधुमेहका रोगीका लागि फाइदाजनक हुन सक्छ ।

प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत

